

Fitis-interview 8

Uren wachten in een hutje. Dezelfde houding, onbeweeglijk. Stramme en stijve leden. Wachten en nog eens wachten. Zomaar wat associaties bij het lot van een vogelfotograaf. Hoe geduldig is een vogelfotograaf eigenlijk? Wat is de uitdaging van het vastleggen van het vogelvolk op de gevoelige plaat? Aan wie kun je dat beter vragen dan aan Piet Munsterman. Al een leven lang met zijn Nikon op stap. Op zoek naar ... actie. Over een man die sneller knipt dan zijn schaduw.

Vogelfotograaf Piet Munsterman stelt scherp op de kop 'Het oog is als het ware de ziel van het beestje'

Iedere plaat heeft zijn eigen verhaal. "Tja, die reigers heb ik ook gemaakt. Maar omdat het zo makkelijk is, heb ik toch een beetje het idee vannee, de spanning is er uit, terwijl die spanning heel belangrijk voor me is. Fotograferen is niet zitten en knippen. Er moet wat voor gedaan worden. Het moet een beetje moeite kosten. Een hele dag in een hut zitten, heeft geen zin. Na tien uur 's ochtends gebeurt er niet veel meer. Om dan vanuit zo'n hut de hele dag naar slapende beesten te gaan zitten kijken, heeft geen nut."

Piet Munsterman zweert bij actie. Hij wenst ook als zodanig bekend te staan. Zijn foto's moeten beweging uitstralen, een gebeuren vertellen. Dat zijn de echte Munsterman-foto's. Pas als ze hem daarop herkennen, is hij een beetje trots op zichzelf.

'Portretjes' maakt hij natuurlijk ook, maar die genieten zijn voorkeur niet. Nee, de actie, zoals tijdens de balts of bij het verschalken van een prooi bijvoorbeeld, dat is je ware. Het is zijn specialiteit, vooral ook omdat hij snel is in zijn reactie. "Ik wil niet onbescheiden zijn, maar vaak heb ik al geknipt en dan zijn die anderen nog aan het scherp stellen." Die snelle reactie noemt hij een voorwaarde om de actie te kunnen 'pakken'. Zonder snelle reactie geen actie.

Fotograferen noemt hij secundair. De natuur staat altijd voorop. Het belangrijkste is het buiten zijn, het meebelevan. In de natuur zijn is het voornaamste. Het fotograferen komt daar bij als extra kick. Het is vooral de spanning, de thrill, het jachtinstinct dat hem in het fotograferen fascineert. Het afdrukken op het goede moment, met het juiste licht, in de goede richting. "Want er kan heel wat mis gaan, hoor. Het waait, het dier is te ver weg, je hebt bewogen, in plaats van drie staan er maar twee op, je was toch net te laat voor het moment suprême, de film kan mislukken. Als je

dat thuis dan ziet, is dat een enorme teleurstelling. Maar soms heb je ineens een fantastische plaat. Zo'n foto, die perfect is. Waar alles gelukt is. Daar geniet je dan enorm van."

Één van zijn geheimen wil hij wel prijs geven. "Ik stel meestal op de kop scherp. Als ik het oog zie, dan druk ik af, want dat is als het ware de ziel van het beestje. En dan kan het best gebeuren als zo'n vogel niet dwars zit dat er hele gedeelten niet scherp zijn, want je hebt maar weinig dieptewerking met zo'n lange lens."

Buitenlucht

Munsterman dankt God op zijn blote knieën dat hij in het onderwijs heeft mogen werken. Als leraar Frans en Economie verdiende hij de kost, maar belangrijker was dat deze baan hem de gelegenheid gaf vaak en in de vakanties voor langere tijd de vier muren van zijn lokaal te verruilen voor de buitenlucht. Niet dat hij een hekel had aan zijn werk, maar ook toen al ging er niets boven de natuur. Nog voelt hij de buitenlucht in zijn longen stromen, als hij om vier uur de polder in trok. Heerlijk, even eruit. En ook toen al ging het toestel mee.

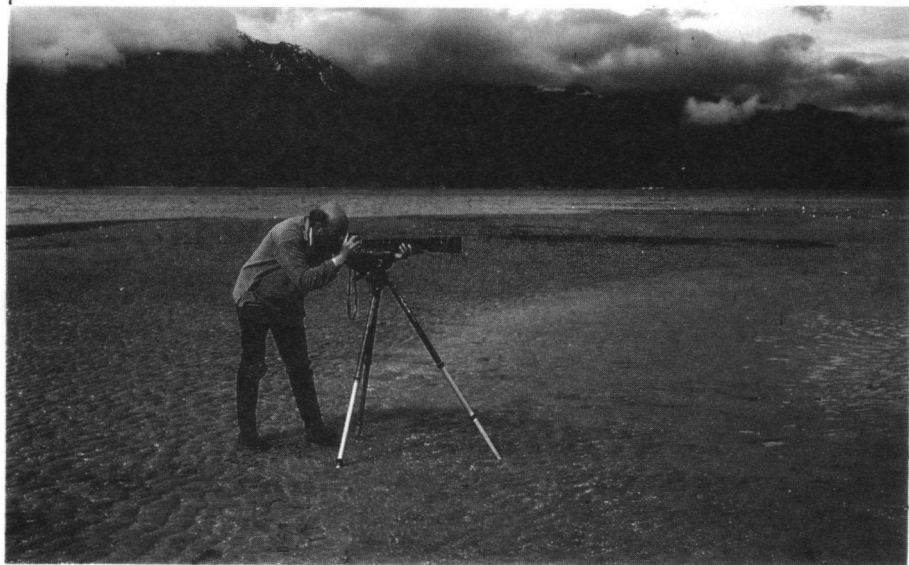
In feite heeft hij het fotograferen zijn hele leven lang volgehouden. Sinds kort werkt hij ook met de video. Het is moeilijk voor te stellen, maar vogelfotograaf Munsterman werkt met bewegende beelden. Gewoon voor zichzelf. Zoals hij ook gewoon voor zichzelf foto's maakte.

Pas later, toen hem daarom werd gevraagd, is hij foto's gaan leveren aan tijdschriften. Nu heeft hij er veel ondergebracht bij Foto Natura, een soort fotobureau in Krommenie dat bijna een miljoen dia's in beheer heeft.

De video is het gevolg van een zekere verzadiging. Hij zegt het langs zijn neus weg. Verzadiging??? Toegegeven, hij heeft onvoorstelbaar veel vogelfoto's gemaakt. Bovendien heeft hij als prominent lid en mede-oprichter van het Natuur Fotografen Gilde (NFG) veel bijeenkomsten bijgewoond, waar natuurlijk de mooiste dia's van Nederland werden vertoond. Piet Munsterman: "Als je dat allemaal hebt gezien en je hebt voor de duizendste keer een Buizerd op een paaltje voor je lens, dan denk je wel eens: moet je dat nog fotograferen? Dan treedt een soort verzadiging op. Hans Schouten (vogelfotograaf en vriend, JK) en ik betrappen er elkaar tegenwoordig wel eens op dat we plaatjes maken die minder zijn dan die we al hebben. Dat kan natuurlijk niet."

Zo ook verstout hij zich tegenwoordig meer te kijken dan alleen vogels. In zijn onvoorstelbaar grote collectie prijken landschapjes, bloemen, bomen

en steenstructuren. Eveneens het gevolg van de om de hoek kijkende verzadiging. Toch onderneemt hij met zekere regelmaat reizen naar verre gebieden, waar hij hoopt in een nieuwe omgeving nog een nieuwe soort te vinden. Zoiets geeft toch telkens weer een prikkel, al kan uiteraard een veel voorkomende Zilvermeeuw op de IJmuidense pier ook een heel fraaie opname opleveren.

Piet Munsterman wachtend op actie.

Oergeduld

Er zijn veel verschillende soorten vogelfotografen. Munsterman is een ongeduldige. Er moet wel iets gebeuren voor zijn lens, want anders heeft hij er al snel schoon genoeg van. Hoe hij weet dat er iets gaat gebeuren? "Dat merk je gewoon. Je moet wel het gedrag van die beesten kennen. Weten wat je kunt verwachten. Dat leer je alleen door het heel lang te doen. Zodra ik merk dat het dood loopt, ga ik weg. Wachten kan ik niet. Frits (van Daalen, vogelfotograaf, JK) is heel anders. Die heeft een oergeduld. Hij is bij wijze van spreken in staat nu al een takje klaar te maken om daar volgend jaar een foto te maken. Hij is ook goed in kleine vogeltjes. Daar heb je heel veel geduld voor nodig."

Munsterman is in zijn hobby een voorloper geweest. Samen met Frits van Daalen en Hans Schouten was het groepje van drie fotografen uit Kennemerland lange tijd uniek in Nederland. In die periode, toen ze door Jan Strijbos de Drie Musketers genoemd werden, maakten ze van vogelfotografie een vak apart. Mede dankzij hun inzet is vogelfotografie uitgegroeid tot een aparte discipline binnen de natuurfotografie. Munsterman erkent moeizaam daaraan een bijdrage te hebben geleverd, maar zijn karakter gebiedt hem zijn prestaties met de camera te relativiseren. Hij doet vooral dingen, die hij zelf wil doen. Zeven dagen naar dezelfde plek om de ultieme foto te maken, hoeft van hem niet. "Door vol te houden, krijg je betere resultaten. Dat is zeker waar. Maar ik zoek liever ook andere onderwerpen op. Zie het betrekkelijke er van in."

Aan trucs doet hij niet mee. Piet werkt liever 'koosjer', zoals alle leden van het fotografengilde hebben afgesproken netjes te werken. Nestfotografie bijvoorbeeld is uit den boze. Munsterman is sowieso geen liefhebber van halsbrekende toeren om maar die ene plaat te kunnen maken, zoals hij ook wars is van allerlei poespas rond zijn hobby. "Nee, nee, ik heb nooit het duurste materiaal. Dan heb je weer zo'n lens voor 15.000 gulden. Daar doe ik niet aan mee. De prijs van een auto betalen voor een stukje glas ... Idioot gewoon. Bovendien, het sluitertje is toch altijd hetzelfde. Van al die toeters en bellen op een nieuw toestel is 90 procent overdeven. Uiteindelijk komt het er toch op neer dat je zelf goed moet mikken."

Wie de prachtige vogelfotografie van Munsterman als kunst bestempelt, vindt de 'kunstenaar' niet aan zijn zijde. "Ik ben wel eens jaloers op Jopie Huisman. Die maakt zulke mooie dingen. Die kun je gewoon aan de muur laten hangen. Maar een vogelfoto laat je een maand hangen en dan wissel je die af. Daarom betwijfel ik of je dat kunst kunt noemen."

De balts vindt hij het allermooist. "De vogels zijn dan schitterend en hun gedragingen eveneens. Ze staan als het ware op hun kop van gekkigheid. Het mooiste is om 's morgens vroeg te fotograferen. De morgenstond heeft goud in de mond," zegt hij op bijna plechtige toon. Ook tijdens de trek mag Munsterman graag foto's maken. Vluchtpatronen vindt hij mooi en plaatjes met veel vogels erop eveneens. De Grutto is zijn meest favoriete fotomodel. Een vogel met veel actie, die desalniettemin makkelijk poseert.

Ondanks al zijn ervaring blijft hij zich amateur noemen. Hij zal niet als een specialist al zijn tijd besteden aan het baltsen van de snip of aan typische roofvogelgedragingen, die ook moeilijk te knippen zijn. "Dan moet je haast beroepsmatig bezig zijn. Dat doe ik dus niet, want het moet wel een beetje leuk blijven."

Jan Kuys